

II. melléklet

Környezeti nevelési program

1. A környezeti nevelés célja

A környezeti nevelés célja, hogy elősegítse a tanulók környezettudatos magatartásának kialakulását, fejlessze az ezzel kapcsolatos kompetenciákat, készségeket. Olyan szokásokat, hagyományokat segítsen kialakítani, melyek beépülnek a tanulók életvitelébe, értékrendjébe. A környezeti nevelés rálátást biztosít a fejlődő világ valódi problémáira, folyamataira, összefüggéseire. Rámutat a keresztény ember helyére a teremtett világban és felhívja a figyelmet a valódi értékek fontosságára és tiszteletére.

2. Tartalmi elemek

A környezeti nevelés során megismertetjük a természeti környezet elemeit, a Föld jelenlegi állapotából és az emberi tevékenységből adódó folyamatokat és problémákat. Bemutatjuk a környezeti, a gazdasági és a társadalmi változások összefüggéseit. Felhívjuk a figyelmet az egyes ember lehetőségeire és felelősségére a válság kezelésében. Feltárjuk a szükséges életmódbeli változások lehetőségeit, a fenntartható, vagy elfogadható fejlődés távlatait. Felhívjuk a figyelmet a megőrzendő szellemi, erkölcsi, tárgyi értékekre. Mindezen tartalmakat minél több személyes és gyakorlati példán keresztül tárjuk a diákok elé.

2.1. A környezeti nevelési program iskolánkban a következő tartalmi elemeket fogalmazza meg:

- Környezet és természetvédelem, környezettudatos gondolkodás.
- A tantárgyakon belül lehetőség van felhívni a figyelmet a védett és védendő természeti értékekre, a növényekre, az állatokra és a természeti képződményekre. Lehetőségünk van megismertetni városunk, hazánk helytörténeti, építészeti nevezetességeit, melyek nem csak saját örökségünk, hanem a világörökség részei is lehetnek.
- Saját környezetünk védelme, tisztaságának fenntartása, értékeinek megóvása alapvető igényünk és lehetőségünk. Ezen a területen mindenki könnyen és tevőlegesen tud részt venni, ezért ki kell hangsúlyoznunk az egyéni felelősséget. Ide tartozik a tantermek

Szent Mór Iskolaközpont Pedagógiai Program

---

tisztasága, a folyosói, illetve az illemhelyi rend fenntartása, az udvar tisztaságának megőrzése, virágok ültetése és gondozása. Ide tartozik az igényes, tanuláshoz idomuló tantermi dekorációk kialakítása. Fontosnak tartjuk a rend és a tisztaság igényének kiterjesztését a közvetlen lakóhelyünkre, otthonunkra és az utcára is.

- A tudatos vásárlási szokások kialakítása.
- A hulladék megfelelő kezelése, a szelektív gyűjtés lehetőségei túlmutatnak az egyén szükségletein és nagyobb társadalmi szintet érintő problémák kezelési lehetőségei lehetnek. A szelektív gyűjtéshez iskolánk papír-, műanyag kupak-, elemgyűjtéssel csatlakozik.

A környezet és természetvédelmi program szinterei tehát nem csak a tantermek és az iskola épülete, hanem az egész környezetünk, ahol élettevékenységeinket folytatjuk. A Szent Mór napok rendezvényei, rendhagyó természettudományos órák (barlangászat, botanikus kert, erdei iskola, természetvédelmi tanösvények, túratáborok). Mindezek mind lehetőséget adnak arra, hogy környezetünknek felelős gazdáiként viselkedjünk. Lehetőségünk van bemutatni és gyakorolni népi hagyományainkat, népszokásainkat (pl. lucázás, szálláskeresés), melyeket beépítünk iskolai programjainkba. A kézműves foglalkozásokon, technika órákon a diákok nem csak ügyességüket fejlesztik, hanem használható tudásra is szert tesznek.

2.2. Globális átalakulás és válság, fenntartható fejlődés

Földünkön a fosszilis energiahordozók kimerülése és a globális környezetszennyezés miatt teljes, ökoszisztéma szintű átalakulás van folyamatban. Feladatunk, hogy erre az átalakulásra felkészítsük a tanulókat. Olyan tudásanyagot kell számukra közvetítenünk, amely a változó világban is használható tudást ad számukra. Rá kell mutatnunk azokra a folyamatokra, melyek ehhez a globális válsághoz vezettek és meg kell tanítanunk hogy milyen magatartással előzhető meg a környezet további károsítása, hogy az egyén mit tehet és a kialakult változásokat miként tudja kezelni.

Lehetőségünk van:

- Környezettudatos életmód kialakítására.
- Az energia felelős használatára, az alternatív, környezetbarát, illetve megújuló energiahordozók bemutatására.
- Az alternatív közlekedési módok – elsősorban a kerékpározás – népszerűsítésére.
- A gazdasági folyamatok szemléltetésére, megértésére.

- Felelős vásárlási szokások kialakítására.
- A fenntartható, illetve elfogadható fejlődésen alapuló gazdaságok, életközösségek bemutatására.

3. Módszertani elemek

A környezeti nevelés során megismertetjük a tanulókkal azokat a folyamatokat, melyek meghatározzák a környezetünket, előidézik a változásokat. Feltárjuk az egyes folyamatok közötti összefüggéseket és azok lehetséges kimenetét, következményeit. Megmutatjuk nekik azokat az alkalmazkodási formákat, amelyek során a környezetünk továbbra is élhető maradhat. Ezek a viselkedésformák vezetnek oda, hogy a változó világhoz alkalmazkodva a felnövekvő nemzedék képes lesz továbbvinni környezeti és kulturális értékeinket.

Az ismeretátadás módszere elsősorban a tanórai ismeretátadás, tényfeltárás. Alkalmazkodni csak ahhoz lehet, amit megismertettünk és amely helyzet megoldásához vannak sémáink, megoldási kulcsaink. A válsághelyzetekben felmerülő problémákban kulcsfontosságú a jó döntéshozatal, melynek segítségét a tények és folyamatok alapos ismerete segíthet. Az eredményességet nagyban segíti az egyes helyzetek gyakorlati megismertetése és gyakorlatban való megoldása. Mivel ennek a folyamatnak a tanórák csupán limitált időkeretet biztosítanak, fontos a gyakorlati ismeretek tanórán túli alkalmazása is. Ennek keretei lehetnek szakkörök, vagy iskolai rendezvények is.

A tényfeltárás eszközei iskolánkban a következők:

- Ismeretátadás a tanórákon.
- Folyamatok bemutatása a tanórákon.
- Természettudományos megfigyelések.
- A történelem során bekövetkezett események tanulmányozása.
- Tanulmányi kirándulások.
- A témához kapcsolódó nemzetközi világnapokról való megemlékezés, illetve külső programok propagálása.
- Környezet- és természetvédelmi nap.

Szent Mór Iskolaközpont Pedagógiai Program

A megoldás eszközei iskolánkban:

- Projektmunkák készítése a tanórákon
- Természetvédelmi tevékenység (pl. békamentés szervezése, faültetés, stb.)
- Hulladékgyűjtés
- „Kompromisszumok nélkül” – program az iskola környezetének megújításáért.
- Fenntartható fejlődéssel kapcsolatos ismeretek átadása, előadások szervezése
- Környezet- és természetvédelmi nap szervezése

4. A környezeti nevelés megjelenése az egyes tantárgyakban

Az ismeretek átadása minden szaktanár feladata, melyek során lehetőség van egy helyes értékrend kialakítására. A megvalósítás lehetőségeit az egyes tantárgyak keretei határolják be. Előnyt jelent, hogy a tantárgyi keretek közötti tevékenységek minden tanuló számára kötelezőek, valamint ingyenesek.

4.1. Alsó tagozat

A környezeti nevelés az alsó tagozatos órák minden típusát befolyásolja. Alapokat nyújt az esztétikai neveléshez, az érzelmi intelligencia fejlesztéséhez, a pontossághoz, az igényességhez és az alaposághoz. Megtanítja, hogy mindezen dolgok hiányának negatív következménye van akár az egyénre, akár az osztályközösségre nézve. Az egyes védett és védendő természeti értékek megismerése és bemutatása mellett az elsődleges cél olyan helyes szokások kialakítása, melyek az egyénen keresztül a környezetre is hatással vannak. Ilyen lehet például a szelektív hulladékgyűjtés gyakoroltatása is. Az egyes fogalmakat, példákat nem csak a környezetismeret keretein belül, hanem akár többi tantárgyba integrálva is be lehet mutatni, megmutatva, hogy minden mindennel összefüggésben van és az egyes folyamatok más folyamatokra is hatással lehetnek. Különösen alkalmasak erre például a tanító jellegű mesék és népszokások. Az alsó tagozatnak tehát rendkívül fontos alapozó feladata van a környezeti nevelés munkájában. Az évszakok bemutatásán és tanításán keresztül megalapozódik a globális folyamatokkal kapcsolatos ismeretátadás. Az iskolai szokásokhoz való alkalmazkodás megalapozza a későbbi alkalmazkodási képességeket, melyek különösen fontosak lesznek a társadalomba és a fenntartható fejlődésbe való beilleszkedéshez.

4.2. Felső tagozat

4.2.1. Környezetismeret

A felső tagozatos környezetismeret már kaput nyit a tágabb környezet felé. Fokozott hangsúlyt nyer az egyén felelőssége a környezetével kapcsolatban. Bemutatásra kerülnek további védett és védendő természeti és környezeti értékeink, valamint az ezek megóvásával járó előnyök, illetve a pusztítás okozta károk és következményeik. Hangsúlyt kap mind az élő, mind az élettelen környezet megóvása, mind a hulladék kezelése, illetve bemutatásra kerülnek a hibás beidegződések káros következményei is, mint például a környezet, a levegő és a talaj

Szent Mór Iskolaközpont Pedagógiai Program

---

szennyezésének következményei. Egyre nagyobb hangsúlyt nyernek a fenntartható fejlődést irányozó feladatok az egyén szintjén, ami már kihatással lehet akár az iskolába járás módjára (pl. autó helyett gyalog, vagy kerékpárral). A természetismeret tantárgy lehetőséget kínál arra, hogy a hálózatos oktatás keretein belül anyanyelvi, esztétikai és matematikai kompetenciák fejlesztése is megvalósuljon, a globális földrajzi és biológiai folyamatokat bemutassa és a tartalmakat kísérletekkel szemléltesse.

4.2.2. Magyar nyelv és irodalom

A környezeti nevelés alapjai lehetnek azok a szépirodalmi művek, versek, ismeretterjesztő szövegek, melyek a mindennapi életet, a természet folyamatait mutatják be, valamint az ember helyét, alkalmazkodási lehetőségét a környezetben. Szükséges az olvasott szöveg és a saját tapasztalatok összekapcsolása, elvonatkoztatása az egyén élethelyzetére, ahol az irodalmi műben felvázolt helyzet megoldást, vagy megoldási sémát adhat a mindennapi életben felmerülő problémákban, nehézségekben. Hangsúlyt nyer a művek szereplőinek értékelése, a cselekedetek pozitív, vagy negatív elbírálása, hiszen ez befolyásolja az egyén értékrendjét, alakítja a környezethez való hozzáállását. Fontos feladat az emberi kapcsolatok, az erkölcsi értékrend formálása, iskolánkban különösen a Szentírás normáit figyelembe véve. A hálózatos oktatás keretein belüli lehetőségünk van az egyes eseményeket, folyamatokat a Biblia tükrébe helyezni. A környezeti neveléssel kapcsolatban különösen fontos feladat az emberi felelősség kihangsúlyozása és bemutatása az irodalmi művek szereplőinek tevékenységén keresztül.

4.2.3. Matematika

Matematika órákon a környezeti nevelés elsősorban azokon a területeken jelenik meg, mely a mindennapi életre épít. Ilyenek elsősorban a szöveges feladatok, melyekben valós adatokat és értékeket felhasználva akár táblázatok, vagy grafikonok formájában is be lehet mutatni a minket körülvevő folyamatokat. Ilyen lehetőség például a Föld népességének változása, a termőképesség változása, a vízhozam és a csapadék változása is.

4.2.4. Testnevelés

A testnevelés órák egyik fontos feladata a rend és a tisztaság igényének kialakítása, fenntartása. Iskolánkban különösen hangsúlyozott a szabadtéri tanórákon való jelenlét, ahol a tanulóknak kötelességük rendezetten, a testnevelés órákhoz öltözött módon megjelenni. Ez nem csak az egyforma öltözékben, hanem a mozgás különböző formáihoz, az időjáráshoz jól

Szent Mór Iskolaközpont Pedagógiai Program

---

alkalmazkodó felszerelésben is meg kell, hogy nyilvánuljon. Az egyén felelőssége a saját egészségének karbantartása, mely biológia órákon kívül a testnevelés tantárgy feladata is. A rendszeres testmozgás nyújtotta edzett szervezet és egészséges immunrendszer nem csak az egyén életét befolyásolja, hanem a környezetét is. Itt is érvényesül az a hatás, hogy az egészségtelen életmódot folytató ember terhelője, kihasználója lesz a környezetének, míg az egészséges szimbiózisba kerül azzal és nem csak közvetlen, hanem tágabb környezetének is hasznára válik. Az ép testben könnyebben marad ép a lélek is.

4.2.5. Rajz és vizuális kultúra, képzőművészet

A művészeti tárgyak az érzelmi intelligencia fejlesztésén keresztül tudják megközelíteni a környezeti nevelést. Kihangsúlyozzák azt, hogy az Isten által teremtett világban mi az ami szép és megőrzendő és mi az, ami esztétikailag értéktelen, sőt romboló, káros is lehet. A természet folyamatainak, az egyes élőlényeknek ábrázolása közel viszik az embert a környezetéhez, segítenek megmutatni annak szépségeit és értékeit. Fontosságot nyer a valódi információkkal való szembesülés és az egyes szimbólumok jelentéstartalmának bemutatása is. Ezek a szimbólumok közvetíthetnek bibliai, vagy azzal ellentétes értékeket is.

4.2.6. Ének, zeneoktatás

Ezeknek az óráknak szintén szerepe van a környezeti nevelésben az érzelmi intelligencia fejlesztésén keresztül. Az egyes hangszerek használata segíti az egyén és tárgyak megbecsülésének kapcsolatát, a közös éneklés pedig közösségi élményt jelent. A hangok és a dallamok kihangsúlyozzák a teremtett világ szépségét, annak szerethetőségét. A zenének érzelmi „töltete” van. Szomorúságot, vidámságot, vagy akár egyfajta temperamentumot, hangulatot is közvetíthet, ami szavakkal nem megfogalmazható. Rávilágít arra, hogy az értékek nem mindig önthetők szavakba, ahogy egy természeti érték gazdagsága sem adható át közvetlenül. Annak értéke sokszor a hangulatában, a benne elrejtett élményben van és ezért védendő, megőrzendő.

4.2.7. Technika-életvitel, kézműves foglalkozások

A környezeti nevelésen belül ennek a tantárgynak a legnagyobb a tere a problémák gyakorlati megközelítésében. Itt találkoznak a tanulók a különböző anyagokkal, melyek megmunkálásának tapasztalatai rendkívüli fontosságúak lehetnek a későbbi életükben és meghatározói lehetnek a fenntartható fejlődés megtartásában. Jó lehetőségük van szembesülni a környezetbarát, illetve a környezetet tisztító anyagokkal, készítményekkel, hatásokkal.

4.2.8. Biológia

A biológia tantárgy a környezeti nevelést több szintről is megközelíti. Egyrészt az egyén szintjéről, ahol megismerteti az emberi szervezet felépítésével, annak betegségeivel és a megelőzés, vagy gyógyítás módjaival. Ez elsősorban a 8. és 11. osztályos szervezettan témakörökben nyilvánul meg. A második szintje az egyeden kívüli környezet, ahol foglalkozik a különböző viselkedésmódokkal (etológia), az egyén és a környezet kapcsolatával (ökológia). A biológia órákon mutatjuk be a teremtett világ élőlényének változatosságát (rendszerint) és az ember hatását a teremtett világra. Szükségszerű, hogy rámutassunk annak fontosságára, hogy az ember a Föld parazitájából annak szimbiontájává váljon. Ez a fenntartható fejlődés alapja.

4.2.9. Földrajz

A környezeti nevelés globális folyamatainak elsődleges bemutatója ez a tantárgy. Megismerteti a tanulókat a természeti és a földrajzi környezet elemeivel. Nem csak az egyén, az egyes országok kapcsolatát mutatja be a környezetével, hanem az egész Földet érintő folyamatokra is rávilágít. Ezeknek tükrében alakítható ki a fenntartható fejlődés fogalma és azok a lehetőségek, melyek ezt a fejlődést lehetővé teszik és az ember számára hosszú távon is élhető Föld perspektíváit tárják fel.

4.2.10. Kémia

A kémiai folyamatok mutatják be legszemléletesebben a környezet és az ember építő, vagy pusztító kapcsolatát. Mind a légkör, mind a vizek, vagy a talaj védelme, illetve szennyezése itt nyer gyakorlati jelentőséget, hiszen ezekkel a folyamatokkal a tanulók a kémia órák keretein belül egészen közelről találkozhatnak. Az egyes molekuláknak, vegyületeknek a tulajdonságai, egymással való kapcsolata magyarázza meg a földi élet lehetőségeit, adja meg annak alapvető szabályait. Ezek ismerete nélkül a fenntartható fejlődés vakon tapogatózna a jövő felé és nem nyerne konkrét útmutatásokat.

4.2.11. Fizika

A teremtett világ törvényszerűségeire ez a tantárgy mutat rá a legjobban. Gyakorlati oldalról közelíti meg az energia kérdését, annak kinyerési és átalakítási lehetőségeit. Megalapozza azokat az ismereteket, melyek lehetővé teszik a megújuló energiahordozók mind szélesebb körű használatát. A fizikai törvényszerűségek mélyen meghatározzák a

Szent Mór Iskolaközpont Pedagógiai Program

---

mindennapi életünket a víz felhasználásától az áram alkalmazásáig. A mértékegységek ismerete lehetővé teszi, hogy hatékonyabb és olcsóbban fenntartható háztartási eszközöket vigyünk otthonainkba, valamint rámutat arra, hogy a nem megújuló energiahordozók használata hogyan változtatja meg a környezetünket.

4.2.12. Történelem

A környezeti nevelés nem valósítható meg anélkül, hogy a folyamatokat ne vizsgálnánk meg az időben. Bemutatja, hogy nemcsak az ember van hatással a környezetére, hanem az egyes történelmi eseményeket a környezeti tényezők hogyan befolyásolták. Jól rámutat ezeknek a folyamatoknak a társadalmi hatásaira és bizonyítja azt, hogy a múlt megismerése milyen hatékonyan segíti mai korunkat. Azok a tapasztalatok, melyeken az emberiség a földi élethez való alkalmazkodás során keresztülment, meghatározóak életvitelünk folytatásában. A már megtörtént, vagy ahhoz hasonló történelmi helyzetek tanulságai, környezetünket érintő hatásai jól átláthatók. A történelem biztosítja számunkra azt a lehetőséget, hogy ne kövessük el a múlt hibáit, éppen ezért ezen ismeretek átadása létfontosságú lehet mind az egyén, mind a közösség életében.

4.2.13. Idegen nyelvek

Az idegen nyelvi oktatás témakörei az emberi élet minden aspektusát átölelik. Éppen ez biztosítja azt, hogy az idegen nyelveknek milyen fontos feladatuk van a környezeti nevelésben, hiszen annak témái a nyelvi órákon is előkerülnek, formálják a személyiséget.

4.2.14. Hittan

A hittan tantárgyán keresztül tudatosítjuk a tanulóknak azt, hogy a körülöttünk levő világ Isten alkotása és ebből kifolyólag tisztelnünk, becsülnünk és óvnunk kell az értékeit.

5. A környezeti nevelés tantárgyak közti, illetve tanórán kívüli lehetőségei

Szent Mór Iskolaközpont Pedagógiai Program

- **Tanulmányi kirándulások:** Tanulmányi kirándulásokon van lehetőségünk arra, hogy a tantermi környezetből kimozdulva más helyszíneken is szembesüljünk, egészen közelről megtapasztaljuk a környezetünket érintő folyamatokat. Ilyenek lehetnek az üzemlátogatások, az erdei kirándulások és a múzeumlátogatások. Mindezeknek jelentős hatása van az egyén környezeti nevelésére.
- **Tantermek dekorációja:** A tantermek dekorációja a mindennapi életünk része. Annak esztétikai értéke, környezet és természetvédelmi vonatkozása (akár egy szép táj, vagy természetvédelmi érték bemutatásával), meghatározó és a személyiséget tudat alatt is formáló lehet. A folyamatosan vissza-visszatérő értékek, formák és alakzatok a hozzájuk kapcsolódó érzelmekkel jelentősen befolyásolhatják az egyén környezethez való kapcsolatát. Éppen ezért különösen fontos a tantermek tisztaságának megőrzése, a padok állapotának megóvása, a falak és a bútorzat szépségének védelme. Környezeti nevelési értékű lehet a tantermekben elhelyezett növényzet, különösen akkor, ha a diákok annak gondozásában szerepet vállalnak, de ugyanígy fontos a folyosók dekorációja, illetve az ott levő növények ápolása is. Mindezek közelebb vihetik a természet értékeit a diákok számára és megszokássá válhat az, hogy ezek az értékek védendőek, megbecsülendőek.
- **Szakkörök**
- **Könyvtár:** Az iskola könyvtára tág lehetőséget biztosít a környezeti nevelésre, hiszen a diákok sok olyan könyvet, újságot, folyóiratot, sőt játékot is találhatnak itt, mely a környezeti neveléssel kapcsolatos. A könyvtár így a tanulók belső motivációját, a környezet és a világ felé mutatott érdeklődését kihasználva valósítja meg a környezeti nevelést.
- **Kiállítások:** Iskolánk kiállításában rendszeresen megjelennek a környezeti neveléssel kapcsolatos témák. A növények és állatok ábrázolása, fotózása, a természet szépségeinek bemutatása érzelmi oldalról erősíti meg a környezeti nevelést.
- **Faliújság:** A faliújságon jelennek meg azok a rendezvények, melyek az iskola keretein kívül valósítják meg a környezeti nevelést. A hirdetések reklám értékűek és vonzóak lehetnek és a résztvevők a megtapasztalt értékeket behozhatják, azzal színesítik iskolánk környezeti nevelésének palettáját.
- **Túratáborok, táborok:** A tartósabb, akár egy hétre történő kimozdulások egészen közel hozhatják a diákokhoz a természetet, megmutatják annak értékeit. Sokszor

Szent Mór Iskolaközpont Pedagógiai Program

---

ezekben a táborokban szembesülnek legjobban a diákok a természet erőivel (pl. vízi tábor), találkoznak természeti értékekkel, bejárnak védett területeket, múzeumokat, kiállításokat.

- **Szent Mór nap:** Iskolánk kifejezetten környezet és természetvédelmi napja a Szent Mór nap. Ennek keretében minden évfolyam más-más megközelítésből kerül közelebb a környezeti és természeti értékekhez. Bemutatásra kerülnek az ember környezetformáló munkájának jó és rossz következményei, a fenntartható fejlődés alternatívái, a környezetbarát és megújuló energiaforrások, a szelektív hulladékgyűjtés, a biogazdálkodás. Mindezek az egész ember személyiségformálásának lehetőségét ragadják meg.
- **Sportrendezvények:** A testnevelés órákhoz hasonlóan a sportrendezvényeinken is megjelenik a környezeti nevelés. Törekszünk rá, hogy diákjaink az iskolán kívül is odafigyeljenek a környezetükre, a sportolásban fair módon játsszanak. Ez a fajta elvárás az élet más területeire is hatással van. A becsületesség megjelenése a sportban becsületességet vonhat maga után az élet más területein is. Fontos, hogy diákjaink megtapasztalják, hogy a becsületlenül szerzett előny nem érték, ám a becsületesen megszerzett helyezés minden esetben értékkel bír. Ennek az értékrendnek a kihatása a természetes, vagy mesterséges környezetünkre mindenképpen építő jellegű. Ilyen rendezvényeink az atlétikai és egyéb sportági versenyeken kívül évente megrendezésre kerülő huszonnég órás foci is. A rendezvényeinken törekszünk rá, hogy büfében egészséget károsító élelmiszerek ne jelenjenek meg.
- **Hulladékgyűjtés:** A hulladék felhasználása és megfelelő kezelése, a szelektív hulladékgyűjtés kihangsúlyozása, annak szokássá tétele iskolánk környezeti nevelésének fontos feladata. A különböző anyagok akkor is értéket képviselnek, ha eredeti rendeltetésüknek megfelelően nem hasznosíthatók. Ha ezt az értéket nem hangsúlyozzuk ki, akkor az anyagok a környezet szennyezőivé válhatnak, míg szelektív gyűjtéssel egyfajta kölcsönösen hasznos együttműködés alakulhat ki, ami csökkenti a környezet terhelését, de szabaddá tesz a feleslegesen felhalmozódott és már nem használható tárgytól, eszközöktől.

6. A környezeti nevelés partnerei

6.1. Belső partnerek:

A környezeti nevelés nem valósítható meg egy hálózatos rendszer kiépítése nélkül. A hálózat egyik csúcsában az iskolavezetés áll, melyhez szorosan kapcsolódnak a munkaközösség tagjai, majd a tantestület tagjai. A hálózatos oktatás elvének megfelelően a tantárgyakon belül sok a tantárgyközi koncentráció, ami a környezeti nevelésben is megjelenik. További belső partner a programok szervezésében és az iskola életében a diákönkormányzat (DÖK), ami mellett természetesen nem maradhat el a diákok aktív részvétele sem. A hálózathoz szorosan kapcsolódik a gazdasági vezetés és a technikai személyzet, melyek munkája nélkül a környezeti nevelés sem lenne megvalósítható.

6.2. Külső partnerek:

Az iskolai környezeti nevelési program mit sem érne akkor, ha annak hatásai nem szűrődnének ki a környezetére. Ennek helyszínei elsősorban a családok, a szülők és az őket képviselő iskolaszék. Iskolánk nem csak a versenyek, hanem az egyéb, a faliújságon is meghirdetett városi, vagy országos programokon keresztül csatlakozik be a város környezeti nevelési programjába, illetve az ország környezeti fejlesztésébe. Kapcsolatot tartunk az egyes nemzeti parkokkal, intézményekkel, múzeumokkal, erdei iskolákkal, alapítványokkal, melyek programjain alkalmasszerűen részt veszünk.